

SOCIAL SEKTOR
IFO

Placering av ensamkommande barn i Höör

Bakgrund

Från den 1 juni 2018 har möjligheten för en kommun som anvisats att ta emot ett ensamkommande barn att placera barnet i en annan kommun begränsats. Det har skett genom ändringar i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) och socialtjänstlagen (SoL), se SFS 2018:346-347. Förarbetena till de nya reglerna finns i regeringens proposition 2017/18:119 och socialförsäkringsutskottets betänkande 2017/18:SfU20.

Syftet med de nya reglerna är enligt förarbetena att förbättra planeringsförutsättningarna för kommunerna och därmed lägga grunden för att mottagandet av ensamkommande barn ska bli det bästa möjliga. De nya reglerna förväntas enligt förarbetena också leda till jämnare fördelning av ensamkommande barn mellan landets kommuner.

Med anledning av att social sektor i Höör fått förfrågningar om att teckna överenskommelse med en anvisningskommun för att denna kommun ska kunna placera ensamkommande barn i Höör krävs politiska beslut avseende politisk inriktning i frågan.

Sammanfattning

Lagstiftningen anger tydligt att huvudregeln är att den kommun, som anvisats att ta emot ett ensamkommande barn, ska ta emot barnet i sin egen kommun. För att den anvisade kommunen ska kunna placera barnet i en annan kommun ska särskilda förutsättningar vara uppfyllda.

Den första förutsättningen är att den anvisade kommunen och den kommun där barnet placeras ingår en överenskommelse om detta. Denna överenskommelse kan inte innehålla avsteg från gällande lagstiftning.

Flera frågor är viktiga att hantera politiskt, både i socialnämnden och övriga berörda nämnder. För Höörs kommun innebär en överenskommelse om att en anvisad kommun placerar barnet i Höör följande:

- Höör blir ansvarig för barnets skolgång och får ersättning från Migrationsverket tills barnet fått uppehållstillstånd, men inte därefter.
- Höör ansvarar för att förordna god man, men den ekonomiska ersättningen från Migrationsverket går till den anvisade kommunen.
- Vid en återförening är det mest sannolika att barnets föräldrar kommer till Höör och det är då Höörs ansvar utifrån vistelsebegreppet att ge dem det stöd de behöver.
- Om barnet beviljas uppehållstillstånd ska socialnämnden i Höör väcka talan om eller anmäla behov av en särskilt förordnad vårdnadshavare.

Frågan om att teckna överenskommelse enligt punkt 1 nedan utan att det anvisade barnet först tagits emot i den anvisade kommunen, utretts där och att denna utredning klart visar

SOCIAL SEKTOR
IFO

att det bästa placeringsalternativet är ett hem för vård eller boende (HVB) eller ett familjehem i Höör är i allra högsta grad politisk. Är det den politiska viljan i Höör att kommunen ska ta emot ensamkommande barn, som anvisats till en annan kommun, utan att det finns särskilda skäl till det?

Placering enligt punkt 2 eller 3 nedan följer lagstiftningen och gäller alla barn i behov av placering.

Var finns bestämmelserna?

Av 3 § tredje stycket LMA framgår att en kommun som har anvisats att ta emot ett ensamkommande barn får placera barnet i ett boende i en annan kommun endast om

1. **kommunerna har ingått en överenskommelse om placeringen,**
2. **placeringen sker med stöd av LVU eller med stöd av SoL i fråga om barn med motsvarande vårdbehov, eller**
3. **det med hänsyn till barnets vårdbehov finns synnerliga skäl.**

Vilka individer gäller de nya reglerna för?

Reglerna gäller för ensamkommande barn, dvs. de under 18 år. Bestämmelserna gäller inte när barnet inte längre omfattas av LMA.

När det gäller placering av barn som fått uppehållstillstånd och vars rätt till bistånd enligt LMA har upphört eller placering av ungdomar över 18 år finns det alltså inget krav i författning på att kommunerna ska ingå en överenskommelse.

Överenskommelser mellan kommuner**Hur ska en överenskommelse utformas?**

I lagtexten finns det inte angivet några formkrav eller krav på innehåll i överenskommelsen. Syftet med överenskommelsen är enligt förarbetena att den kommun som barnet placeras i får kännedom om och godkänner att ett barn placeras i kommunen så att kommunen får bättre förutsättningar att planera sin verksamhet.

Överenskommelserna bör enligt regeringen kunna ta sig olika uttryck beroende på barnets behov och kommunens förutsättningar. En överenskommelse bör avse ett enskilt barn. Det finns inga begränsningar i regelverket vad avser antal överenskommelser som kan ingås eller vilka skäl som kan ligga till grund för överenskommelserna. Som exempel anges i förarbetena att det kan röra sig om en placering med hänsyn till anknytning, utbildning eller ett bättre vårdalternativ, men det framhålls också att andra skäl kan ligga till grund för en överenskommelse.

SKR har utarbetat ett underlag för överenskommelser mellan kommuner med vissa frågor som bör ingå i en överenskommelse. Det står dock landets kommuner fritt att utarbeta överenskommelser av annan karaktär eller överenskommelser av ett mer eller mindre omfattande slag än vad som framgår av underlaget.

Vilket kommunalt organ ansvarar för överenskommelser?

SOCIAL SEKTOR
IFO

I förarbetena uttalas att det bör vara det kommunala organ som beslutar om placeringar enligt SoL som också ansvarar för eventuella överenskommelser. SKR anser också att det ter sig naturligt att det är socialnämnden, som svarar för placeringar av ensamkommande barn som också har att säkerställa att förutsättningarna för placering i annan kommun enligt 3 § tredje stycket LMA är uppfyllda i det enskilda fallet.

Placering med stöd av LVU eller SoL med motsvarande vårdbehov

Vad menas med "motsvarande vårdbehov"?

I förarbetena anges att det med motsvarande vårdbehov menas samma typ av behov som anges i 3 § LVU, dvs. att den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende. Om vården kan ske på frivillig väg kan beslut fattas med stöd av SoL.

Vilken kommun bedömer om barnet har ett sådant vårdbehov som avses i LVU?

I förarbetena anges att det bör vara anvisningskommunen som gör bedömningen av vårdbehovet och beslutar om placering i en annan kommun.

Placering när det finns synnerliga skäl

Vad avses med "synnerliga skäl" med hänsyn till barnets vårdbehov?

Enligt propositionen bör det vara fråga om barn med tunga, specifika vårdbehov på grund av fysiska, psykiska eller sociala problem som kräver särskilda insatser eller barn som är i behov av särskilt skydd. Det krävs dessutom att det särskilda vårdbehovet inte kan tillgodoses i anvisningskommunen. Enligt regeringen ska bestämmelsen tillämpas restriktivt.

Något om konsekvenserna av att barnet placeras i annan kommun

Vilken kommun ansvarar för skolgång?

Den kommun som ett asylsökande barn stadigvarande vistas i är som regel hemkommun i skollagens mening och bär därmed ansvaret för utbildning avseende barnet. Kommunen har rätt till ersättning för utbildningskostnader.

Vilken kommun är ansvarig för att förordna god man?

Den kommun som barnet vistas i är ansvarig för att förordna en god man enligt lagen om god man för ensamkommande barn. Den statliga schablonersättningen som avser att täcka kostnader för bl.a. god man och andra relaterade kostnader för mottagandet av ensamkommande barn utbetalas dock till anvisningskommunen. Det finns inget författningsstöd för att anvisningskommunen ska ersätta vistelsekommunen för kostnader

SOCIAL SEKTOR
IFO

avseende godmanskapet. Bristerna i regelverket avseende vilken kommun som får ersättning för kostnader kopplat till godmanskapet har påtalats för regeringen, men några ändringar i regelverket har ännu inte skett.

Vilken kommun har ansvaret vid en familjeåterförening?

Om barnets förälder/föräldrar kommer till Sverige behöver återföreningen planeras. Om barnet bor i en annan kommun än anvisningskommunen kan de två kommunerna behöva samarbeta vid en familjeåterförening. Den kommun som placerat ett barn i en annan kommun har ett ansvar för stöd och hjälp till barnet. Familjen kan därtill ha behov av bistånd och stöd för att etablera sig i samhället efter ankomsten till Sverige. Den som får uppehållstillstånd pga. anknytning anvisas inte till en kommun som får ansvar för boende med stöd av bosättningslagen. Familjen kan välja var de vill bosätta sig. Enligt SKRs bedömning har bosättningskommunen ansvar för att föräldrarna får det stöd och den hjälp som de eventuellt behöver. Vistelsekommunen har det yttersta ansvaret.

Vilken kommun har ansvar för att ansöka om en särskilt förordnad vårdnadshavare?

Om barnet beviljas uppehållstillstånd ska socialnämnden i den kommun där barnet vistas väcka talan om eller anmäla behov av en särskilt förordnad vårdnadshavare, om inte särskilda skäl talar emot det. Med vistelsekommun menas kommunen där barnet faktiskt vistas. Den kommun som har ett ensamkommande barn boendes i kommunen är därför ansvarig för att ansöka om en särskilt förordnad vårdnadshavare, oavsett om denna kommun är anvisningskommun eller inte.

Ewa Näslund
Socialchef
0413 - 284 12
ewa.naslund@hoor.se